

Aan de minister van Veiligheid en Justitie
Zijne Excellentie de heer mr. G.A. van der Steur
Postbus 20301
2500 EH DEN HAAG

POSTADRES

/ BHP Flex - Blokhúspoarte
\ Blokhúspanlein 40
/ 8911 LJ Ljouwert

/ ynfo@dingtiid.nl
\ www.dingtiid.nl
/ @dingtiid

Leeuwarden, 14 december 2015

Geachte heer Van der Steur,

Het Orgaan voor de Friese taal wil een klemmende kwestie, die direct raakt aan de Wet gebruik Friese taal, graag onder uw aandacht brengen. Het betreft het aanbrenge van een Friese strafzaak door het Openbaar Ministerie *buiten* het rechtsgebied van Noord-Nederland, waarbij de verdachte nadrukkelijk te kennen heeft gegeven in de rechtszaal gebruik te willen maken van de Friese taal.

De Wet gebruik Friese taal geeft een Friestalige verdachte het recht Fries te spreken in zijn of haar strafzaak, mits die zaak dient bij de Rechtbank Noord-Nederland, dan wel het Gerechtshof Arnhem-Leeuwarden. Door de strafzaak buiten het rechtsgebied Noord-Nederland aan te brengen, wordt een Friestalige verdachte het recht ontnomen Fries te spreken in zijn of haar eigen strafzaak. Uit de totstandkomingsgeschiedenis van de Wet blijkt duidelijk dat dit nooit de bedoeling van de wetgever is geweest. Het Orgaan voor de Friese taal adviseert dan ook beleid vast te stellen waarin aan de rechten en belangen van verdachten en andere procesdeelnemers, verwoord in de Wet gebruik Friese taal, recht wordt gedaan.

Het Orgaan voor de Friese taal is bij wet ingesteld (art. 18 Wet gebruik Friese taal) en heeft tot taak de gelijke positie van de Friese taal en de Nederlandse taal in de provincie Fryslân te bevorderen. Het Orgaan voor de Friese taal kan niet alleen aan de Minister van Binnenlandse Zaken rapporteren, maar ook aan andere ministers. Bij deze maakt het Orgaan voor de Friese taal gebruik van deze bevoegdheid.

De aanleiding voor deze brief is de gang van zaken in de zogenaamde Mestsilozaak van Makkinga. In deze zaak staat een Friestalige verdachte terecht, die in zijn strafzaak Fries zou willen spreken. Nu blijkt dat het Openbaar Ministerie de zaak aanvankelijk had aangebracht bij de rechtbank in Almelo en niet bij de rechtbank in Leeuwarden, wat gelet op de wet- en regelgeving heel goed mogelijk was geweest.

Art. 2 Wetboek van Strafvordering bepaalt immers dat een aantal rechtbanken gelijkelijk bevoegd is kennis te nemen van strafzaken, en de eerste twee criteria betreffende bevoegdheid van een rechtbank die de wet noemt, zijn op deze zaak van

toepassing. Het feit waarvoor wordt vervolgd is binnen het rechtsgebied Noord-Nederland begaan of de verdachte heeft ook zijn woon- of verblijfplaats binnen dit rechtsgebied. In uw antwoord van 5 november 2015 op Kamervragen van de Kamerleden Jacobi en Recourt over deze kwestie geeft u aan dat de officier van justitie bij het Functioneel Parket de zaak heeft aangebracht bij de concentratierechtbank Overijssel.

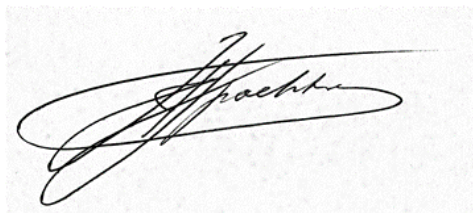
Zoals gezegd, uit het Wetboek van Strafvordering volgt dat de strafzaak zeker bij de rechtbank in Leeuwarden had kunnen worden aangebracht. Was dat gebeurd, dan had de verdachte gebruik kunnen maken van zijn recht Fries te kunnen spreken tijdens zijn terechtzitting. Door de beslissing zijn zaak *buiten* het rechtsgebied Noord-Nederland aan te brengen, is dit recht van de Friestalige verdachte illusoir geworden. De uitdrukkelijke wens van de verdachte Fries te kunnen spreken tijdens zijn terechtzitting is een belang dat ook meegewogen had moeten worden in de beslissing de zaak voor een bepaalde rechtbank aan te brengen. Deze zienswijze vindt onder meer steun in de totstandkomingsgeschiedenis van de Wet gebruik Friese taal. Bij de behandeling in de Tweede Kamer werd met betrekking tot de herziening van de gerechtelijke kaart en met name de vele veranderingen in de samenwerking tussen de gerechten in het Noordoosten, de zorg geuit: “Hoe wordt voorkomen dat hierdoor het gebruik van het Fries in het rechtsverkeer onder druk komt te staan?” (KII 2012-2013, 33 335, nr. 6, p. 7).

De advocaat van de verdachte heeft verzocht om behandeling van de strafzaak door de rechtbank te Leeuwarden. Het Openbaar Ministerie heeft daar afwijzend op beslist. De reden daarvoor is niet duidelijk geworden. De indruk is gewekt dat deze zaak bij de concentratierechtbank Overijssel *moest* worden aangebracht. Niets is echter minder waar; art. 2 Wetboek van Strafvordering dwingt in ieder geval niet tot de keuze dat de zaak *moest* worden aangebracht bij de rechtbank Overijssel. Sterker, bij de in dit artikel genoemde gelijktijdige vervolging moet op basis van de wet voorrang worden gegeven aan de bevoegde rechtbank die in rangschikking eerder is geplaatst. In dat geval zou de Rechtbank Noord-Nederland (locatie Leeuwarden) prevaleren. Ook de toelichting op het ‘Besluit van 6 mei 2013 houdende regels ten aanzien van het landelijk parket en het functioneel parket (...)’, waarnaar u verwijst in uw beantwoording van de Kamervragen van Jacobi en Recourt, wijst in een geheel andere richting. In de Nota van Toelichting op art. 2 van het Besluit staat: “Het functioneel parket is niet exclusief belast met de vervolging van zaken die door de BOD’s worden aangedragen. Ook lokale parketten behandelen, indien daartoe bijvoorbeeld wegens de lokale binding van de zaak aanleiding is, zaken van BOD’s. Zaken met een lokale binding worden daarmee, ondanks de mogelijkheid van concentratie, zoveel mogelijk ook *lokaal* (cursivering DINGTIID) bij een rechtbank worden aangebracht.” Verder wordt in de toelichting nog gewezen op het uitgangspunt ‘dat concentratie van rechtsmacht uitzondering dient te zijn’. De beslissing om deze zaak, gelet op de gegeven omstandigheden, níet bij de Rechtbank Noord-Nederland aan te brengen, wekt verbazing en heeft het recht van

een Friestalige verdachte Fries te mogen spreken op zijn eigen terechtzitting nagenoeg teniet gedaan. Wat lijkt te ontbreken is een helder, voor een ieder toegankelijk en openbaar beleidskader.

Op de website van De Rechtspraak valt te lezen dat de zaak nu zal worden behandeld in Zwolle om de reisafstand van de verdachte te bekorten, en bovendien dat aan de verdachte een tolk zal worden toegewezen. Wellicht is in deze zaak aan de verdachte enigszins tegemoet gekomen. Dit laatste laat echter onverlet dat door de feitelijke handelwijze van het Openbaar Ministerie het recht van een Friestalige verdachte Fries te mogen spreken op zijn eigen terechtzitting, illusoir is geworden. Het Orgaan voor de Friese taal adviseert de Minister van Veiligheid en Justitie dan ook een helder, voor een ieder toegankelijk, openbaar beleidskader vast te stellen dat recht doet aan de rechten en belangen van verdachten en andere procesdeelnemers, als verwoord in de Wet gebruik Friese taal. Bovendien dient er op toegezien te worden dat het gegeven kader wordt nageleefd, zodat in de toekomst ook die rechten en belangen bij de uiteindelijk te nemen beslissing serieus worden meegewogen. Voor verdachten in strafzaken zou dit betekenen dat het recht Fries te mogen spreken in de eigen strafzaak niet om duistere redenen ontnomen kan worden door het Openbaar Ministerie, door bijvoorbeeld de zaak bij een rechtbank buiten het rechtsgebied Noord-Nederland aan te brengen.

Met vriendelijke groet,

Klaas Sietse Spoelstra

Voorzitter DINGtijd, Orgaan voor de Friese taal

cc: Minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties
Raad voor de Rechtspraak
President Rechtbank Noord-Nederland
President Gerechtshof Arnhem-Leeuwarden
Nederlandse Vereniging voor Rechtspraak
Aantal Friese Tweede Kamerleden
Vaste Kamercommissie Veiligheid en Justitie
Openbaar Ministerie